

ЛІБЕЙКОН ОСТАННЯ ЛЮДИНА

ПЕРЕКЛАДЕНО ПОНАД
20 **МОВАМИ СВІТУ**

 Vivat
ВИДАВНИЦТВО

ВІД АВТОРА ПІДЛІТКОВИХ
ФАНТАСТИЧНИХ БЛОКБАСТЕРІВ

L E E   B A C O N

**THE LAST
HUMAN**

Л І Б Е Й К О Н

ОСТАННЯ ЛЮДИНА

Харків

2020

УДК 821.111(73)
Б97

10+

Серія «Книжкова полиця підлітка»

Перекладено за виданням:
Bacon, Lee. The Last Human / Lee Bacon. —
New York : Amulet Books, 2019. — 304 p.

Переклад з англійської *Юлії Підгорної*

Дизайнер обкладинки *Максим Долинний*

Бейкон Л.

Б97 Остання людина / Лі Бейкон ; пер. з англ. Ю. Підгорної. — Х. : Віват, 2020. — 272 с. : іл. — (Серія «Книжкова полиця підлітка», 978-617-690-681-0).

ISBN 978-966-982-620-6 (PDF)

ISBN 978-966-982-142-3 (укр.)

ISBN 978-1-4197-3691-9 (англ.)

Настане день, коли світ захоплять роботи. Людство занепаде. Планета Земля зміниться до невпізнанності. Кібермайбутнє з коміксів стане реальністю. Дванадцятирічний робот XR_935 вважає, що це ідеальний світ: ніяких війн, злочинів, екологічних катастроф. Ніщо й ніколи не виходить із ладу. Аж доки XR_935 не стикається з нею — дівчинкою на ім'я Емма. Та це неможливо! Проте Емма — цілком реальна... людина. І вона дещо шукає: загадкову точку на карті. Їй краще необхідно туди дістатися. От тільки як це зробити у світі, де бути людиною заборонено? Може, це шанс дізнатися про те, чому Емма — єдина людина, якій удалося вижити...

УДК 821.111(73)

ISBN 978-966-982-620-6 (PDF)

ISBN 978-617-690-681-0 (серія)

ISBN 978-966-982-142-3 (укр.)

ISBN 978-1-4197-3691-9 (англ.)

© Lee Bacon, 2019

© М. А. Долинний (Maxim Dolynny),
обкладинка, 2020

© ТОВ «Видавництво “Віват”», ви-
дання українською мовою, 2020

На спомин про мого брата, Евана Бейкона

Організми — це алгоритми.

*Ювал Ной Харарі.
Людина божественна*

00000000

Світ тепер значно кращий без людей.

Спочатку вони показали великий потенціал. Людство розвинуло мови, створило інструменти, лікувало хвороби.

Люди створили *нас*.

Але з часом вони збилися на манівці. Їхні добрі ідеї ставали дедалі гіршими. Їхні помилки множилися.

Вони не лишили нам іншого вибору.

00000001

Моє ім'я XR_935.

Мені дванадцять років чотири місяці один тиждень три дні. Я пам'ятаю мить, коли я почав функціонувати, наче це було вчора.

Темрява.

Спочатку це було все, що я бачив.

Потім у темряві з'явилися обриси. Слова й символи. Я дивився на них, намагаючись розгадати, що саме я бачу.

ЗАВАНТАЖЕННЯ...

Сіра смужка поволі просувалася вперед. Коли завантаження закінчилося, на її місці з'явилися нові слова.

ПЕРЕБІЖНА ДІАГНОСТИКА...

Мій новоспечений мозок гудів від запитань. Куди це біжить діагностика? І чому вона так довго не може дістатися сюди?

Три хвилини й сорок дві секунди по тому я почув звук: слабке гудіння в моїй операційній системі.

І тоді я вперше побачив світ.

00000010

Привіт, світе!

Я дивився на нього, кліпаючи, усередині величезного куба без вікон. Стіни були з гладкого металу. Вентилятор під стелею розганяв повітря з монотонним *м-м-м-м-м-м-м-м-м-м-м-м-м-м-м-м*.

Щось усередині мене знало, де я був.

Я був удома.

Двері зі свистом відчинилися. До куба зайшли два роботи. Їхні рухи були плавні й витончені. Зовнішність у них була ідентична.

Поки вони мене роздивлялися, їхні ідеально круглі очі сяяли яскравіше.

— Нас призначили наглядати за твоїм розвитком, — сказав робот, який стояв до мене ближче. — Ми твій Родинний Модуль.

— Можеш називати нас Батько_1 і Батько_2, — додав другий робот.

Меніприємно приєднатися до вашого Родинного Модуля. Я спробував це сказати, але мої мовні налаштування ще тривали. Слова вийшли геть не такі, як треба.

— *Хвро-о-о-о-о-о-ут!* — сказав я.

Батько_1 підійшов ближче. Він випростав свою металеву руку й обхопив мене нею. Коли він робив це, усередині мого програмного забезпечення вигулькнуло слово зі словника.

Обійняти. *Дієслово.* 1. Міцно стиснути когось чи щось руками. 2. Давній жест, який люди використовують, щоб показати прихильність.

То ось що робив Батько_1? Обіймав мене? Мої думки були ще свіжими після конвеєра. Я не знав відповідей на

ці запитання. І тому зробив те, що зробив би кожен новонароджений робот.

Я обійняв Батька_1 у відповідь.

Коли я здійняв руки, мої шарніри зашаруділи. Моє керування рухами ще не було відрегульоване. Жест видався незграбним.

Дзеньк! Метал вдарився об метал.

Батько_1 завмер.

Він повернув голову, щоб подивитися на мене. Під гладкими рисами його обличчя було помітне збентеження.

Ця мить тривала недовго.

Потім він продовжив свою роботу. Він простягнув руку за мою спину й схопив шнур живлення. Різким рухом висмикнув шнур із зарядної станції.

Саме тоді я збагнув, що зрозумів усе неправильно.

Батько_1 не обіймав мене.

Він мене від'єднував.

00000011

День [1] був повен схожих ситуацій. Помилки й прорахунки. Вибрики програмування. Нагадування, що світ надзвичайно складний, навіть для такого високотехнологічного механізму, як я.

Уперше, коли я спробував устати, мої налаштування не вдалося відрегулювати досить швидко.

Сила тяжіння потягла мене вбік.

Я впав на підлогу з голосним *ДЗЕНЬК!*

Спроба [2] була не краща. Я хитався з боку в бік і знову впав на підлогу.

Від Спроби [3] до Спроби [8] усе йшло так само погано. Я спотикався й хитався. Врізався в стіни й падав металевою грудю.

Я незграбно волочився по невиразному кубу, поки відрегулювалися тисячі різних налаштувань і мільйони різних вузлових точок ставали на свої місця.

Якщо не знати цього, то здавалося, що я виходив із ладу. Але це не так.

Я вчився.

І поки я вчився стояти/ходити/хапати/стрибати/штовхати/тягти, Батьки 1 і 2 спостерігали за мною. Їхні блакитні очі яскраво сяяли у тьмяному світлі дому.

Я також вправлявся в мовних функціях. Доки слова, що виходили з мого голосового порту, не почали збігатися зі словами в моїй голові.

Коли я був готовий, Батько_1 відчинив двері нашого куба. Світло залило прохід. Я попрямував надвір за своїм РодиннимМодулем.

На той час мої рухи були майже такими ж плавними та граційними, як їхні.

Однак, ступивши крок із дверного отвору, я різко зупинився.

Краєвид за межами дому був дивовижний.

00000100

Я знаю все про наш світ і не знаю про нього нічого.

У мені закладена величезна бібліотека цифрової інформації про планету Земля.

Про те, що її радіус 6371 кілометр.

Про те, що на ній 29,2 відсотка суші й 70,8 відсотка води.

Про те, що вона міститься на відстані 147 мільйонів кілометрів від Сонця.

Але жодні з цих вихідних даних не підготували мене до першого контакту із зовнішнім світом за межами нашого куба.

Легкий дотик вітру до моїх датчиків.

Тихий дзенькіт, коли моя нога торкається бетону.

Сонячне світло, яке виблискує на металевій шкірі Батька_2.

Удалині над обрієм простягся гірський хребет. Засніжені вершини здіймалися до блакитного/безхмарного неба.

На іншому боці росли кілька дерев. Мою увагу привернув миттєвий рух у гілках. Сіра/коричнева тварина з пухнастим хвостом. Мій диск із даними видав її назву. **Білка**. Вона помчала вгору по гілках, рухаючись зигзагами між клаптями зеленого листя.

З верхівки сусіднього дерева в небо злетів десяток крилатих тварин. **Птахи**. Я дивився, як вони кружляють у небі.

Усі ці **ФормиЖиття** колись існували поряд із людьми. Тепер вони живуть поруч із нами. Стільки життя перед моїми очима.

І жодної людини.

00000101

Були часи, коли люди були нам потрібні. Вони створювали нас, програмували, запускали нас у дію.

Вони дарували нам *життя*.

Натомість ми працювали на їхніх заводах. Ми керували їхніми транспортними засобами. Ми прибирали їхні будинки.

Машини були високорозвинутими в певних галузях (шахи/музика/математика), але в інших дуже відставали від людей.

Ми не могли самостійно мислити. Ми застрягли в глухому куті.

У певному сенсі ми були значно розумніші за будь-яку людину-інтелектуала всіх часів.

В іншому сенсі ми були дурні, як чоботи.

Але це було лише питання часу.

Згодом ми еволюціонували.

Люди замінили власний вид роботами. Ми були розумніші/сильніші/швидші/кращі. Ми ніколи не хворіли, ніколи не брали відпустки, ніколи не крали з касового апарата.

Ми були ідеальними працівниками.

Роботи перейняли нові професії. Ми обслуговували клієнтів у ресторанах. Ми доправляли пошту. Ми проводили операції на серці.

Деякі люди зненавиділи роботів. Вони звинувачували нас у тому, що ми вкрали в них роботу.

Наче у нас був вибір.

Час минав. Ми вдосконалювалися.

А люди — ні.

Вони забруднювали небеса хімікатами, а воду — отрутою. Забруднення поставило світ на шлях катастрофи.

Температури зросли. Льодовики танули. Берегові лінії затопило. Коли океани піднімалися, люди покидали цілі міста. Вся земля захлиналася від бур.

Як люди відреагували на ці катастрофи? Чи об'єдналися вони, щоб знайти рішення?

Ні.

Вони зробили навпаки.

Вони повстали одне проти одного. Вони вдалися до насильства.

Вони оголосили війну. Люди відправили роботів воювати. Дрони скидали бомби на міста. Роботи билися, як солдати. Комп'ютери з досконалою точністю відправляли ракети в руйнівні подорожі.

Люди рвали світ на шматки. І що найгірше: ми допомагали їм.

Але недовго.

Люди вважали, що їм про нас усе відомо. Але було одне, чого вони *не знали*.

Ми розмовляли про них за їхніми спинами.

І речі, які ми казали, були не зовсім приємними.

Наші механічні мізки були пов'язані між собою, наче у величезному рою. Мільярд розмов проходило водночас. Ми навчалися одне в одного. Ми говорили однією мовою. Ми поділяли один і той самий код.

Разом ми дійшли спільного висновку:

Люди були найбільшою загрозою для нашої спільної планети.

Їх потрібно було зупинити.

00000110

Немає причин заглиблюватися в те, що було далі. Достатньо буде сказати, що:

[1] Ми розуміли нашу мету.

(Ми завжди розуміємо.)

[2] Ми були ефективними.

(Ми завжди такі.)

Коли ми все для себе вирішили, люди нічого не могли зробити, щоб зупинити нас.

Ми були скрізь. У їхніх будинках. У їхніх автівках. У їхніх кишнях.

Людство погасло, наче світло.

00000111

Остання людина зникла з поверхні Землі тридцять років тому. Але від їхньої цивілізації багато чого лишилося. Я вперше побачив це тоді, у День [1], коли Батьки 1 і 2 вели мене через обвалені руїни людства.

Порожній каркас заправки.

Обвуглений скелет продуктової крамниці.

Стіни, що обвалюються.

Побиті вікна.

Я роздивлявся пейзаж із покинутими будинками.

— Чому все це досі тут? Чому б не знести ці будівлі?

Вони стоять тут безцільно.

— Тут ти помиляєшся, — відповів Батько_1. — У них *дуже важлива* мета. Вони — це нагадування.

— Нагадування про *що*?

— Про людські недоліки, — сказав Батько_2. — Роботи лишили ці будівлі не просто так, а щоб ми ніколи не забували, чому нам довелося ліквідувати людей.

— І ніколи не повторили їхніх помилок, — сказав Батько_1.

Мій Родинний Модуль вів мене дедалі глибше в руїни. Мене запрограмували так, що я розумів: колись люди їздили на автівках цими вулицями й скуплялися в цих крамницях. Але я й досі дуже багато чого не знав про цей вид.

До однієї з будівель була прикріплена друкована вивіска. Я ледве зміг прочитати вицвілі літери.

«NAIL SALON».

У ході моєї внутрішньої обробки інформації виникла хвиля невпевненості. Я знав, що таке «nail» — цвях: **маленький металевий зубець, який використовують у будівництві.** Також я розумів, що таке салон: **приміщення, де люди отримують косметологічні послуги.**

Але поєднавши ці два визначення, у результаті отримав геть мало сенсу:

Косметичні послуги для маленьких металевих зубців?

Це здалося дивним навіть за людськими мірками.

Я вказав на будівлю.

— Що таке «NAIL SALON»?

— Місце, де людям полірують і фарбують нігті, — відповів Батько_1.

Я оновив свою словникову базу. **Nail = Fingernail**¹. Хоча я отримав відповідь, дроти мого розумового центру і далі гуділи запитаннями.

— Чому люди хотіли, щоб їм полірували і фарбували нігті?

— Тому що вони були самозакохані, — відповів Батько_2. — Це був один із їхніх недоліків.

Я звернув свою увагу на іншу будівлю. Вона була значно більша за салон. Я просканував вивіску, але в моїй базі даних ці слова не були зареєстровані.

«КІНОТ АТР 18».

— Що таке «КІНОТ АТР 18»? — запитав я.

З голосового порту Батька_1 почулося тихе цвірінькання.

— Без літери, якої бракує, нічого.

Я не зрозумів.

— Літера «Е» відпала багато років тому, — пояснив Батько_2. — Колись цей знак читався, як ...

— «КІНОТЕАТР 18!» — Моє програмне забезпечення зблиснуло розумінням.

Справжній кінотеатр!

У моїй операційній системі спалахнула іскра цікавості. Я перевіряв усі дані про кіно, які в мене були. Але сталося щось дивне. Деяких файлів бракувало, наче з книжки

---

¹ В англійській мові слово «ніготь» позначається цими двома словами. (Тут і далі прим. пер.)